

การพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1

**Development of Experience-Based Instructional Packages in the Thai Language Learning Area on Prose Writing
for PrathomSuksa V Students in Chaiyaphum Educational Service Area 1**

นางวราภรณ์ ทองจำรูญ * อาจารย์ที่ปรึกษา(1) รองศาสตราจารย์ ดร.วาสนา ทวีกุลทรัพย์ **

(2) รองศาสตราจารย์วราภรณ์ บัวเกิด ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว และ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านราษฎร์ดำเนิน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 38 คน โดยเลือกสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว จำนวน 3 หน่วยประสบการณ์ ประกอบด้วยหน่วยประสบการณ์ที่ 8 การเขียนจดหมายส่วนตัว หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การเขียนเรียงความ และหน่วยประสบการณ์ที่ 10 การเขียนบันทึกความรู้ (2) แบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์แบบคู่ขนาน และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 การทดสอบค่าที ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลวิจัยพบว่า (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์มีประสิทธิภาพ 80.68/78.27, 78.96/77.58 และ 79.30/78.27 ตามลำดับ เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนมีความคิดเห็นว่าชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

Abstract

The purposes of this study were three-fold: (1) to develop a set of experience-based instructional packages for the Thai Language Learning Area on Prose Writing for PrathomSuksa V students based on the 80/80 efficiency criterion; (2) to study the learning progress of the students learning from the experience-based instructional packages in the Thai Language Learning Area on Prose Writing; and (3) to study the opinion of the students learning from experience-based instructional packages in the Thai Language Learning Area on Prose Writing.

The research sample employed for efficiency testing of the packages consisted of 38 PrathomSuksa V students studying in the second semester of the 2009 academic year at Ban Ratdamnem School in Chaiyaphum Educational Service Area 1, obtained by cluster sampling. Research tools comprised (1) three units of experience-based instructional packages in the Thai Language Learning Area on Prose Writing, namely, Unit 8: Writing Personal Letters; Unit 9: Writing Essays; and Unit 10: Writing Content Notes; (2) two parallel forms of an achievement test for pre-testing and post-testing; and (3) a questionnaire asking the students' opinion on the experience-based instructional packages in the Thai Language Learning Area on Prose Writing. Statistics used for data analysis were the E_1/E_2 efficiency index, t-test, mean, and standard deviation.

Research findings showed that (1) the developed three units of experience-based instructional packages were efficient at 80.68/78.27, 78.96/77.58, and 79.30/78.27, respectively; thus meeting the set efficiency criterion of 80/80; (2) the students learning from the experience-based instructional packages achieved learning progress significantly at the .05 level; and (3) the students had the opinion that the experience-based instructional packages were appropriate at the "highly agreeable" level.

Keywords: Experience-based instructional package, Thai Language, Elementary education

* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

** รองศาสตราจารย์ประจำแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

*** รองศาสตราจารย์ประจำแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทนำ

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ควรมีดังนี้ (1)วิธีการสอนที่พึงประสงค์ ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นเนื้อหาด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย ควรเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้เผชิญประสบการณ์โดย การสอนแบบกลุ่มกิจกรรม ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน รู้จักทำงานกลุ่ม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ได้แสดงความคิดเห็น และมีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้น โดยเน้นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540 : 60) การสอนแบบการฝึกปฏิบัติเน้นการสอนทักษะให้กับนักเรียนที่ยังทำไม่เป็น และฝึกฝนทักษะนักเรียนที่ทำงานเป็นแล้วให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้การดำเนินการสอนประสบความสำเร็จ (นวจิตต์ เขาวีรดิพงษ์ 2544 : 208) และการเรียนด้วยตนเอง เน้นการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ เพื่อให้นักเรียนก้าวหน้าไปตามความต้องการ และความสนใจ (ประศักดิ์ หอมสนิท 2539 : 223)และ (2)สื่อการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนการสอนภาษาไทยที่กล่าวข้างต้น ได้แก่ (1)สื่อประมวลสาระหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ออกแบบให้นักเรียนเรียนได้ตามลำพังด้วยการนำความรู้จากประมวลสาระมาลงมือปฏิบัติภารกิจและงานหรือกิจกรรม และให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระไปทีละน้อยตามลำดับ (ชัยงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ 2540 : 161) (2)สื่อแบบฝึกปฏิบัติ (Work Book) สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นเอกสารจัดเตรียมไว้ให้นักเรียนได้ศึกษาควบคู่กับประมวลสาระในการเรียนแต่ละหน่วย แบบฝึกปฏิบัติช่วยให้นักเรียนได้ประเมินตนเองก่อนเรียน ให้โอกาสนักเรียนจดบันทึกเนื้อหาสาระสำคัญของแต่ละหัวข้อเรื่องที่เรียนหรือที่ได้จากการผจญประสบการณ์ ให้นักเรียนได้ทำภารกิจและงานที่กำหนดให้ และนักเรียนได้ทำแบบประเมินตนเองหลังเรียน และ (3) สื่อภาพนิ่งและเสียงในรูปสื่อสไลด์คอมพิวเตอร์ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาในประมวลสาระดียิ่งขึ้น

สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครอบคลุม (1)วิธีการเรียนการสอนในปัจจุบันที่ครูใช้ในการสอนวิชาภาษาไทย ส่วนใหญ่ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายความรู้ให้นักเรียนนั่งฟัง โอกาสที่นักเรียนจะปฏิสัมพันธ์กับครู กับนักเรียนด้วยกันเองมีน้อยมาก ขาดโอกาสที่ครูจะทราบถึงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนจะลงมือปฏิบัติตามคำสั่งของครู ให้นักเรียน ครูมักมอบงานให้ทำงานเป็นรายบุคคลเป็นบางครั้ง เช่น การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด หรือเขียนเรียงความ หรือเขียนรายงาน นักเรียนไม่มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกันหรือไม่มีโอกาสเข้ากลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งของครูเท่านั้น ไม่มีโอกาสทบทวนความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนจึงไม่มีโอกาสจะแก้ปัญหาในการเรียน และ (2) สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน สื่อการเรียนการสอนใช้เพียงชอล์ก กระดานดำ หนังสือเรียน ภาพประกอบเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ครูจะใช้สื่อเดียวสอนในแต่ละครั้งไม่มีสื่อการสอนที่หลากหลาย

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ครอบคลุม (1) ปัญหาด้านวิธีการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ไม่กระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเพราะครูมุ่งสอนแต่ให้นักเรียนอ่านหนังสือ ไม่ปลูกฝังให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ขาดการหาความรู้ด้วยตนเอง นำสู่การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดการทำงานกลุ่มที่จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ไม่มีการมอบหมายงานให้นักเรียนทำเป็นกลุ่มการสอนของครูเพียงแต่บอกกล่าวให้ความรู้จึงขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และ (2) ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก สื่อที่ใช้ ได้แก่ แบบเรียน หรือหนังสือเรียนที่โรงเรียนเป็นผู้กำหนด กระดานดำ และภาพประกอบ ปัญหาด้านสื่อขาดการจัดระบบการใช้สื่อในรูปของชุดการเรียน

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในการเรียนวิชาภาษาไทยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ได้ดำเนินการฝึกอบรมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยในปีการศึกษา 2550 – 2551 มีหัวข้อฝึกอบรมครูเพื่อเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านภาษาไทย ดังนี้ (1) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง วิธีการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และ (2) การฝึกอบรมประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การอ่านออกเขียนได้ 100% การอบรมมีส่วนพัฒนาการสอนของครูได้บ้าง อย่างไรก็ตาม ปัญหาการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก็ยังมีปัญหาอยู่

นอกจากนี้ ได้มีงานวิจัยที่พยายามแก้ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในระหว่างปี 2542 – 2551 จำนวน 3 เรื่องดังนี้

ประภา ดันติวุฒิ (2542) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกที่สร้างจากนิทานพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ราฟา ฤาชัย (2545) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนภาษาไทยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนภาษาไทยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 81.04/81.06 (2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทเรียนภาษาไทยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนืออยู่ในระดับมาก

เสาวลักษณ์ ตรองจิตร (2547) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า แผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าดัชนีประสิทธิผลด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์มีค่าเท่ากับ .66 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นสื่อที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ มุ่งให้นักเรียนทำได้ และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง โดยมุ่งให้ทำได้มากกว่ามุ่งให้รู้ เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาจะชวนช่วยหาความรู้ รู้จักตัดสินใจ และทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้คิดเป็นและทำเป็น ผู้วิจัยเชื่อว่าชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ที่พัฒนาขึ้นช่วยแก้ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้วมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

การดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวนนักเรียน 4,539 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านราษฎร์ดำเนินที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
2. เครื่องมือการวิจัย มี 3 ประเภท ได้แก่ (1) ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว ครอบคลุม หน่วยประสบการณ์ที่ 8 การเขียนจดหมายส่วนตัว หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การเขียนเรียงความ และหน่วยประสบการณ์ที่ 10 การเขียนบันทึกความรู้ (2) แบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์และหลังเผชิญประสบการณ์ เป็นแบบทดสอบวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยแบบคู่ขนาน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 4 ตัวเลือก แบ่งเป็นแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์ จำนวน 10 ข้อ และแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์ จำนวน 10 ข้อ รวม 3 หน่วยประสบการณ์ จำนวน 60 ข้อ และแบบทดสอบภาคปฏิบัติ 1 ข้อ รวม 3 หน่วยประสบการณ์ จำนวน 3 ข้อ แบบทดสอบมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.36-0.69 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31-0.67 และค่าความเที่ยงระหว่าง 0.65-0.64 และ (3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 16 ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิด 1 ข้อคำถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 ประเภท ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
3. การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้นำชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ ไปทดสอบหาค่าประสิทธิภาพเบื้องต้น คือ การทดสอบแบบเดียวกับนักเรียน จำนวน 3 คน การทดสอบแบบกลุ่มกับนักเรียน จำนวน 6 คน หลังจากนั้นทำการสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม เพื่อนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ จากนั้นทดลองแบบภาคสนาม จำนวน 29 คน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ (1) เตรียมสถานที่ คือ ห้องเรียน มุมหนังสือ และมุมแสดงผลงาน (2) วันเวลาในการทดสอบประสิทธิภาพวันละ 1 หน่วยประสบการณ์ ใช้เวลาตั้งแต่ 09.00-12.00 นาฬิกา จำนวน 3 วัน หน่วยที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิภาพ คือ หน่วยประสบการณ์ที่ 8 การเขียนจดหมายส่วนตัว หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การเขียนเรียงความ และหน่วยประสบการณ์ที่ 10 การเขียนบันทึกความรู้ (3) ขั้นตอนการทดลองใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ มี 7 ขั้นตอน คือ ประเมินก่อนเผชิญประสบการณ์ ปฏิบัติเผชิญประสบการณ์ เผชิญประสบการณ์ รายงานความก้าวหน้า รายงานผลการเผชิญประสบการณ์ สรุปผลการเผชิญประสบการณ์ และประเมินหลังเผชิญประสบการณ์ (4) ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังเผชิญประสบการณ์ คะแนนจากงานที่กำหนดให้ทำระหว่างเผชิญประสบการณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าประสิทธิภาพ และ (5) ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักเรียนในการทดสอบแบบเดี่ยว และแบบกลุ่ม และแจกแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ในการทดสอบภาคสนาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล 3 ประเด็น คือ วิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์โดยใช้สูตร E_1/E_2 วิเคราะห์ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์โดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพ พบว่า ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้วที่ผลิตขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 ดังนี้ (1) หน่วยประสบการณ์ที่ 8 การเขียนจดหมายส่วนตัว มีประสิทธิภาพ 80.68/78.27 (2) หน่วยประสบการณ์ที่ 9 การเขียนเรียงความ มีประสิทธิภาพ 78.96/77.58 และ (3) หน่วยประสบการณ์ที่ 10 การเขียนบันทึกความรู้ มีประสิทธิภาพ 79.30/78.27 ทั้งนี้ค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพ 80/80 เป็นไปตามเกณฑ์

2. ผลความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้วที่ผลิตขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้ง 3 หน่วยประสบการณ์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากองค์ประกอบของชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ มีดังนี้ คือ (1) สไลด์คอมพิวเตอร์ประกอบการเผชิญประสบการณ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 เรื่องประจำหน่วยประสบการณ์ มีความยาวประมาณเรื่องละ 5 นาทีเสนอในรูปแบบสารคดี บรรยายประกอบโดยมีข้อความ ภาพ และเสียง นำเสนอเนื้อหาสาระอธิบายส่วนประกอบ และวิธีการเขียนจดหมายประกอบ และวิธีการเขียนเรียงความ และส่วนประกอบ และวิธีการเขียนบันทึกความรู้ สไลด์คอมพิวเตอร์ใช้หลังจากอ่านประมวลสาระ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจในหลักการ และเนื้อหามากยิ่งขึ้น เป็นการย้ำเนื้อหาสาระในประมวลสาระให้เข้าใจยิ่งขึ้น และเพื่อนำไปสู่การเผชิญประสบการณ์ตรง จากการสังเกต พบว่า นักเรียนตั้งใจชมสไลด์คอมพิวเตอร์ประกอบการเผชิญประสบการณ์มาก และบันทึกสาระสำคัญจากการชมสไลด์คอมพิวเตอร์ ในประเด็นนี้สอดคล้องกับการสอบถาม มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$) ว่าการใช้สไลด์คอมพิวเตอร์ประกอบการประมวลสาระช่วยให้นักเรียนได้ทวนเนื้อหาสาระมากยิ่งขึ้น (2) ประมวลสาระ เป็นการเสนอเนื้อหาสาระให้นักเรียนได้อ่านซึ่งได้นำเสนอหลักการ ทฤษฎี ส่วนประกอบของการเขียนจดหมาย เขียนเรียงความ และเขียนบันทึกความรู้และเสนอตัวอย่างหลายตัวอย่าง ช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจหลักการ ทฤษฎี และได้เห็นแนวทางเขียน เป็นการให้ประสบการณ์ทางอ้อมก่อนเข้าสู่การเผชิญประสบการณ์โดยตรง เมื่อเผชิญประสบการณ์แล้ว นักเรียนก็สามารถทำได้ ได้เห็นตัวอย่างที่หลากหลายซึ่งตัวอย่างทำให้นักเรียนเข้าใจหลักการทฤษฎีและนักเรียนมีโอกาสหาความรู้ด้วยตนเองที่ละเอียดละน้อย ในประเด็นนี้สอดคล้องกับ ชัยขงค์ พรหมวงศ์ และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540: 161) ได้กล่าวว่าประมวลสาระเป็นสื่อ

สิ่งพิมพ์ที่ออกแบบให้ผู้เรียนได้เรียนตามลำพัง และให้นักเรียนได้เรียนรู้ไปทีละน้อยตามลำดับขั้น(3) การกิจและงานผู้วิจัยได้ออกแบบให้นักเรียนได้ประสบการณ์ทางอ้อม คือ การได้อ่านประมวลสาระ ชมสไลด์คอมพิวเตอร์ แล้วนำไปสู่การกิจและงาน รวมถึงการเผชิญประสบการณ์ตรง เช่น นักเรียนได้เผชิญประสบการณ์ด้วยอย่างจดหมาย สร้างแบบฟอร์มจดหมาย ผจญประสบการณ์ คือ เขียนจดหมายส่วนตัว และเผชิญประสบการณ์ นำเสนอจดหมาย มุ่งเน้นให้นักเรียนทำได้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการกิจและงาน ที่เน้นให้นักเรียนทำได้ มากกว่าให้ความรู้ ในประเด็นนี้สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545: 151-152) ได้กล่าวว่า ผลการสอนแบบอิงประสบการณ์ส่งผลให้นักเรียนได้รับประสบการณ์สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตโดยมุ่งให้ “ทำได้” มากกว่า “รู้” ไม่มีเป้าหมายเด่นชัดที่จะนำความรู้ไปทำอะไร นอกจากนี้ จากการสังเกต พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจและงานได้ครบถ้วน ตามที่กำหนด และจากการตรวจสอบผลงานและตรวจแบบฝึกปฏิบัติ นักเรียนสามารถปฏิบัติภารกิจและงาน ได้ตามระยะเวลา(4)รูปแบบการเรียนรู้จากเพื่อน ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการเรียนกับเพื่อน เช่น ในหน่วยประสบการณ์ที่ 8 การวิเคราะห์ส่วนประกอบของจดหมายร่วมกัน การแยกส่วนประกอบของจดหมาย และการนำเสนอผลงาน ส่วนหน่วยประสบการณ์ที่ 9 การวิเคราะห์ส่วนประกอบของเรียงความการแยกส่วนประกอบของเรียงความ และนำเสนอผลงาน จะเห็นได้ว่าการเรียนกับเพื่อนทำให้นักเรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน มีการตัดสินใจร่วมกัน และนักเรียนที่เรียนอ่อนได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียนที่เรียนเก่ง ในประเด็นนี้สอดคล้องกับ ประสัคดี หอมสนธิ (2539:254) กล่าวว่า การเรียนกับเพื่อนช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้สามารถอยู่ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น ช่วยให้นักเรียนเกิดความพร้อมความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา จากการสังเกตยังพบว่า นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการตัดสินใจร่วมกัน และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทำให้งานที่ได้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ว่ารูปแบบการเรียนกับเพื่อนช่วยให้ได้ทำงานร่วมกันและแก้ปัญหาในการทำงานได้ ($\bar{X} = 4.82$) และ (5)วิธีการเผชิญประสบการณ์ด้วยการฝึกปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการเผชิญประสบการณ์ด้วยการฝึกปฏิบัติ โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติทั้งรายบุคคล และทำงานกลุ่ม ในส่วนทำงานกลุ่ม

จากการสังเกตพบว่า การฝึกปฏิบัติช่วยให้นักเรียนสามารถทำได้จริง นักเรียนฝึกปฏิบัติอย่างตั้งใจ และให้ความสนใจการฝึกปฏิบัติ จากการตรวจภารกิจและงาน ทำให้นักเรียนได้คะแนนสูง สอดคล้องกับแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ว่าวิธีการเผชิญประสบการณ์ด้วยการฝึกปฏิบัติสามารถทำให้นักเรียนทำได้ ($\bar{X} = 4.93$)

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว มีคะแนนแบบทดสอบหลังเผชิญประสบการณ์สูงกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเผชิญประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เนื่องจาก (1) รูปแบบและวิธีการเผชิญประสบการณ์ที่กำหนดให้มีรูปแบบการเผชิญประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม เรียนกับเพื่อน และเรียนด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนทำการกิจและงานได้อย่างมีขั้นตอนและถูกต้อง งานที่กำหนดให้ทำเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และส่งผลให้นักเรียนทำคะแนนทดสอบหลังเรียนได้ คือ ให้ลงมือทำการเขียนจดหมาย เขียนเรียงความ และเขียนบันทึกความรู้ วิธีการเผชิญประสบการณ์ทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เมื่อทำได้จริงรายบุคคลย่อมทำแบบทดสอบภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติหลังเรียนได้คะแนนสูงกว่าก่อนเรียน (2) แผนเผชิญประสบการณ์ ประกอบด้วยการกิจและงานซึ่งกำหนดในแผนเผชิญประสบการณ์ ช่วยให้นักเรียน ได้เผชิญประสบการณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ เมื่อนักเรียนเผชิญประสบการณ์ที่กำหนดไว้ทุกขั้นตอน นักเรียนเกิดประสบการณ์ และนำประสบการณ์ที่ได้มาใช้ในการทำแบบทดสอบหลังเรียน และนักเรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนว่าทำในทิศทางที่ถูก จึงเป็นแรงเสริมให้นักเรียนเขียนจดหมาย เขียนเรียงความ และเขียนบันทึกความรู้ได้ (3) ประมวลสาระ

เป็นสื่อที่ให้ประสบการณ์ทางอ้อม ช่วยให้นักเรียนเผชิญประสบการณ์ได้ ช่วยให้นักเรียนทราบหลักการ และทฤษฎี เพื่อเป็นเครื่องมือนำไปสู่การเผชิญประสบการณ์ ช่วยทำให้นักเรียนอยากเผชิญประสบการณ์ การเขียนจดหมาย การเขียนเรียงความ และการเขียนบันทึกความรู้ นำมาสู่ความมุ่งมั่นที่จะทำได้ และช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเผชิญประสบการณ์ด้วยตนเอง นำมาสู่ความรู้ และ (4) สไลด์คอมพิวเตอร์เผชิญประสบการณ์เป็นสื่อที่ให้ประสบการณ์ทางอ้อมแก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มความสนใจอยากเผชิญประสบการณ์ สร้างความเชื่อมั่นในการเผชิญประสบการณ์ และตกย้ำในประสบการณ์ทางอ้อมที่ได้

จะเห็นได้ว่ารูปแบบและวิธีการเผชิญประสบการณ์ แผนเผชิญประสบการณ์ ประมวลสาระ และสไลด์คอมพิวเตอร์มีส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนทำคะแนนทดสอบหลังเรียนได้สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน

แต่มีข้อสังเกตคะแนนของหน่วยประสบการณ์ที่ 8 และ 10 สูงกว่าหน่วยประสบการณ์ที่ 9 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยประสบการณ์ที่ 8 เรื่องการเขียนจดหมาย และหน่วยประสบการณ์ที่ 10 เรื่อง การเขียนบันทึกความรู้ เป็นสิ่งที่นักเรียนจะนำมาใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าหน่วยประสบการณ์ที่ 9 การเขียนเรียงความ นักเรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่ และที่สำคัญนักเรียนจะให้ความสนใจมากกว่าจากการสังเกตพฤติกรรมในการทำงานกลุ่ม นักเรียนมีโอกาสพบทวนภารกิจและงานที่ทำมากกว่า จากเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนสูงกว่าแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.72) แต่มีข้อสังเกตนักเรียนมีความเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.93) ว่าวิธีการเผชิญประสบการณ์ด้วยการฝึกปฏิบัติช่วยให้นักเรียนทำงานได้ในประเด็นนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ออกแบบชุดการเรียนรู้ให้มีวิธีการเผชิญประสบการณ์โดยให้ฝึกปฏิบัติ ทั้ง 3 หน่วย ได้แก่ การเขียนจดหมายส่วนตัว การเขียนเรียงความ และการเขียนบันทึกความรู้ ด้วยกิจกรรมเหล่านี้นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และปฏิบัติร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนนักเรียนทำได้ คือ เขียนจดหมายส่วนตัว เขียนเรียงความ และเขียนบันทึกความรู้ ในระหว่างเผชิญประสบการณ์และทำการทดสอบภาคสนามในภาคปฏิบัติ ได้ส่งผลให้นักเรียนมีความคิดเห็นในข้อนี้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (1) การใช้ชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนร้อยแก้ว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โรงเรียนในเขตพื้นที่ดังกล่าวสามารถนำชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ชุดนี้ไปใช้ได้ เพราะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์ มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น (2) การจัดเวลาในการสอนแต่ละหน่วยประสบการณ์ ควรจัดให้มี 1 หน่วยประสบการณ์ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง พบว่า นักเรียนส่วนมากปฏิบัติภารกิจและงานตามเวลาที่กำหนด (3) การจัดกลุ่มนักเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดจำนวนนักเรียนและให้นักเรียนต้องมียุทธการเรียนละละกัน 3 ระดับในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ นักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง จำนวน 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 2 คน โดยให้เลือกเข้ากลุ่มตามความสมัครใจ จำนวนกลุ่มละ 4-5 คน เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการปฏิบัติภารกิจและงานให้สำเร็จ (4) การจัดเตรียมคู่มือเผชิญประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องแจกคู่มือเผชิญประสบการณ์ให้นักเรียนทุกคน ผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมคู่มือเผชิญประสบการณ์ให้มีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน (5) การจัดเตรียมเครื่องโปรเจคเตอร์ และจอภาพ ควรจัดให้มีเครื่องโปรเจคเตอร์ และจอภาพหน้าชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถชมสไลด์คอมพิวเตอร์ได้อย่างทั่วถึง และไม่เสียเวลาในการฉายให้นักเรียนชม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า นักเรียนให้ความสนใจในเรื่องมุมหนังสือในระดับเห็นด้วยมากที่มีค่าเฉลี่ย 4.37 น้อยกว่าทุกข้อคำถามอื่นๆ ที่มุมหนังสือ ช่วยให้นักเรียนได้ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม น่าจะให้มีการวิจัยรูปแบบของมุมหนังสือที่เหมาะสมกับการเรียนด้วยชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์จะส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนเพิ่มขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2527) *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521* กรุงเทพมหานคร การศาสนา
- _____. (2545) “สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย” ใน *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544* หน้า 7 – 10, 39 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2538) แนวคิดด้านปรัชญาการศึกษา ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรม การสอนประถมศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 181 – 183 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____. (2540) การประชุมเชิงปฏิบัติการ “การผลิตชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์” คู่มือปฏิบัติการ โรงเรียนเกษมพิทยา (อัคราณา)
- _____. (2540) “ชุดการสอนรายบุคคล” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา* หน่วยที่ 4 หน้า 128 – 129, 195 – 197 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____. (2540) “ชุดการสอนทางไกล” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา* หน่วยที่ 5 หน้า 148 – 175 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____. (2541) “ชุดการสอนระดับประถมศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอน ระดับประถมศึกษา* หน่วยที่ 14 หน้า 459 – 600 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____. (2545) *มิติที่ 3 ทางการศึกษา : สานฝันสู่ความเป็นจริง* กรุงเทพมหานคร เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2539) “การจัดการการเรียนการสอน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยี การสอน* หน่วยที่ 10 หน้า 53 – 60 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____. (2540) “ชุดการสอนรายบุคคล” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา* หน่วยที่ 4 หน้า 128 – 129, 195 – 197 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์และวาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2540) “ชุดการสอนทางไกล” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา* หน่วยที่ 5 หน้า 148 – 175 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สีนสกุล (2520) *ระบบสื่อการสอน* กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นวลจิตต์ เขาวงกตพิงษ์ (2544) “การเรียนการสอนอาชีวศึกษา” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 208 – 211 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- บุญชม ศรีสะอาด (2545) *การวิจัยเบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ประสัคคี หอมสนธิ (2539) “วิธีการเรียนการสอน” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการสอน* หน่วยที่ 6 หน้า 226 – 254 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร แอล ที เพรส
- วาสนา ทวีกุลทรัพย์ (2552) “การผลิตชุดการสอนแบบอิงประสบการณ์” นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (อัคราณา)
- _____. (2540) “ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการศึกษาพัฒนา* หน่วยที่ 3 หน้า 25 – 26 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

.....(2541) “ปฏิบัติการผลิตชุดสื่อประสมเพื่อการศึกษา” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา/ประสบการณ์วิชาชีพ
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 7 หน้า 224 – 231 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาศึกษาศาสตร์